

Puula foorumi 5.7.2018

Kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio

Sinisen biotalouden mahdollisuuksia

Hyvät kuulijat,

On ilo tulla tänne Järvi-Suomeen. Etenkin nyt, kun kesä on kauneimmillaan. On luontevaa, että Etelä-Savon maakuntastrategian kolme kärkeä ovat metsä, vesi ja ruoka. Puhtaat järvet ja runsaat metsävarat ovat suuri vetovoimatekijä, jotka tuovat alueelle sekä euroja että hyvinvointia. Metsä- ja järvimaisemalla on suuri merkitys meille suomalaisille. Ei ole ihme, että mökkejä löytyy Suomen kunnista eniten Mikkelistä ja myös täällä Kangasniemellä vapaa-ajan asukkaita on enemmän kuin vakituisia asukkaita. Ihme ei ole myöskään se, että Puula on yksi suosituimmista virkistyskalastuskohteista Suomessa.

Sinisestä biotaloudesta puhuminen sopii hyvin tänne sinisen Puulan maisemiin. Mistä siinä oikeastaan on kyse? Useimmille se tuo mieleen kalastuksen ja kalanviljelyyn, joillekin vesistömatkailun ja muutamille vesihuollon ja -energian. Kaikki ovat yhtä oikeita mielikuvia ja herättävät toivottavasti ajatuksia ja keskustelua siitä, miten saisimme enemmän hyötyä upeista resursseistamme. Meillä on pitkä, tuottava rannikkoalue, sisä- ja pohjavedet, tuottavat kalakannat sekä edistyskellistä teknologiaa ja osaamista.

Sinisen biotalouden kansallinen kehittämissuunnitelma 2025 hyväksyttiin vuonna 2016. Hallitus on varannut sinisen biotalouden kärkihankkeeseen yhteensä 5 miljoonaa euroa, jolla on käynnistynyt esimerkki- ja kokeiluhankkeita, joilla vauhditetaan vesialan kansainvälistymistä. Vesistömatkailuun on kehitteillä uusia palvelukonsepteja ja vesistöissä olevia ravinteita ja energiaa pyritään hyödyntämään kestävästi. Seuraavaksi tavoitteena on edistää uusien teknologioiden hyödyntämistä erityisesti vesiturvallisuuden parantamisessa sekä vesiluonnonvarojen kestävään käyttöön perustuvassa liiketoiminnassa.

MMM:n tulevaisuuskatsauksessa on nostettu esiin tavoite kehittää Suomesta sinisen biotalouden edelläkävijäyhteiskunta. Sinisen biotalouden liiketoiminta ei kuitenkaan kasva kestävästi ilman työtä. Kansainvälisten läpimurtojen aikaansaamiseksi tarvitsemme uudenlaista julkisen sektorin, tutkimuksen, koulutuksen ja yritysten yhteistyötä. Tästä hyvä esimerkki on Mikkelin Metsä-Sairilan vesihuoltoinvestointi, jossa uusi puhdistamo rakennetaan kehitysympäristöksi, johon liittyy veden kierrätystä ja uudelleenkäyttöä edistävä tutkimus, koulutus ja kokeilu. Tällainen uusi ajattelutapa julkisten investointien toteuttamisessa muodostaa erinomaisen alun valtakunnallisestikin ainutlaatuiselle osaamiskeskukselle. Varkaudessa ja Laukaassa tähdätään puolestaan kalojen kiertovesikasvatuksen kehittämiseen hallinnon, tutkimuksen ja yritysten yhteistyöllä.

Maailman väestönkasvu, ilmastonmuutos ja kaupungistuminen pakottavat etsimään uusia ratkaisuja nopeasti kasvavaan veden, ruoan ja energian tarpeeseen. Mikään alkutuotannon muoto tai teollisuuden prosessi ei toimi ilman hyvälaatuista vettä. Tehokas, ilmastoystävällinen proteiinin tuotanto sekä vettä, energiaa ja ravinteita säästävät ja kierrättävät ratkaisut tulevat olemaan kovaa valuuttaa kansainvälisillä markkinoilla.

Täällä kaikki ymmärtävät, että Puulan muikku on puhdasta lähiruokaa ja kalastus alueella on kestävä. Voikin olla vaikea muistaa, että pääosa suomalaisten syömästä kalasta on ulkomaista. Kalatuotteiden kauppataase on 350 milj. euroa alijäämäinen. Miten saamme periaatteessa hyvät mahdollisuutemme realisoitua kotimaisen kalan saatavuuden parantamisena? Ilahduttavaa on särkikalajien päätyminen sekä

sisävesistä että rannikolta uusiksi, maukkaiksi tuotteiksi. Kalojen vaellusesteiden vähentäminen on myös yksi hallituksen kärkihankkeita, ja mukavaa tukea tavoitteelle on saatu myös WWF:n ja K-ryhmän ”Kuteminen kuuluu kaikille” -kampanjasta. Elinvoimaiset kalakannat ovat edellytys kalatalouden ja vapaa-ajankalastuksen sekä kalastusmatkailun kehittymiselle.

Kalanviljely on maailmanlaajuisesti nopeimmin kasvava alkutuotannon muoto. Proteiinin tuotanto vedessä on huomattavasti tehokkaampaa kuin maalla, koska energiaa ei kulu pystyssä pysymiseen eikä kehon lämmittämiseen. Suomessa on rakennettu ja suunnitteilla useita suuren mittakaavan uuden teknologian viljelylaitoksia. Ne hyödyntävät vähäpäästöistä kiertovesitekniikkaa - siis vesiteknologiaa. Kestävän vesiviljelyn osaamisella, teknologialla ja tuotteilla on hyvät kasvunäkymät.

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kansallisten innovaatio-ohjelmien toimilla pyritään löytämään ja hyödyntämään kalatalouden suurimmat mahdollisuudet ja ratkaisemaan kehitystä rajoittavia ongelmia ja pullonkauloja. Meneillään on esimerkiksi muikun kalastuksen sertifiointihanke, jossa Puulakin on mukana. MSC-sertifikaatti on maailmanlaajuisesti tunnustettu todistus siitä, että kala on pyydystetty ekologisesti kestäväällä tavalla. Monissa maissa sertifikaatti alkaa olla kalamarkkinoille pääsyn ehtona, joten kehityksessä on syytä olla mukana. Viime viikolla MSC-sertifikaatti myönnettiin silakan ja kilohailin trooli- ja rysäkalastukselle, joten pää on avattu Suomessakin.

Hyvät Puulan ystävät ja alueen toimijat,

Vesiympäristön hyvä tila on koko sinisen biotalouden perusta. Valtaosa Etelä-Savon maakunnan järvistä on ekologisesti erinomaisessa tilassa. Nuhraantumista lahti- ja ranta-alueilla sekä vesien tummentumista on kuitenkin havaittavissa. Kehittyvä biotalous ja metsäteollisuuden uudet investoinnit ovat lisänneet metsien hakkuita merkittävästi myös Etelä-Savossa. Rantametsien ja turvemaiden metsien käsittelyn sekä metsäojitusten kautta tulevaa vesistökuormitusta tuleekin vähentää.

Toimenpiteitä siis tarvitaan myös täällä. Hyvänä esimerkkinä on juuri käynnistynyt Luonnonvarakeskuksen ja Metsäkeskuksen Vesiensuojelun laatuloiikka -hanke, jonka tavoitteena on vähentää metsätalouden aiheuttamaa vesistöjen hajakuormitusta. Hankkeessa kehitetään ja testataan paikkatietoon perustuvia mallinnusmenetelmiä ja aineistoja niin, että ne soveltuvat käytännön työkaluiksi metsätalouden vesiensuojelun suunnitteluun ja toteutukseen, ja ovat käytettävissä koko Etelä-Savon alueella. Hankkeiden lisäksi metsätalouden vesiensuojelun eteen on tehtävä työtä laajalla rintamalla.

Nopeasti muuttuva maailma haastaa myös meitä julkisen sektorin toimijoita ja tutkijoita entistä vahvempaan vuoropuheluun elinkeinoelämän kanssa. Eri rahoittajien - niin julkisten kuin yksityistenkin - tulee koota voimansa yhteisten tavoitteiden eteenpäin viemiseksi ja löytää uusia tapoja toimia yhdessä. Lisäksi tarvitaan avarakatseisuutta ja yhteistyötä. Uusia liiketoiminta-alueita muodostuu useasti perinteisten toimialojen rajapinnoille. Yhteen hiileen puhaltamisella on saatu aikaan läpimurtoja kautta aikain, ja se keino on onneksi käytössä edelleen. Puulan kalastusalue ja osakaskunnat sekä Puulan ympäristökunnat ovat aktiivisia toimijoita ja kumppaneita alueen kehittämiseksi.

Toivotan inspiroivaa ja eteenpäin katsovaa Foorumia!

Lisätietoa:

<https://mmm.fi/biotalous/sininen-biotalous>

<https://mmm.fi/biotalous/sininenbiotalous/hankkeet>

Sinisen biotalouden tutkimus- ja osaamisagenda <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160942>